

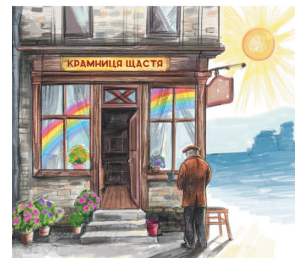
Якість
доведена
апробацією!

Вибір
учителями –
березень
2025 р.

Наш підручник
формує
компетентості
XXI століття

УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА

конкурсний підручник
для 8 класу НУШ

Відповідно до Модельної навчальної
програми Олександра Заболотного,
Ольги Слоновьовської, Івanni Ярмаульської

“ Література ви-
конує головну роль
у формуванні світо-
гляду, естетичних
смаків, креативнос-
ті учнів / учениць,
допомагає пізнати
великий і багато-
гранний світ та
себе в ньому.”

**Віктор
Заболотний**

“ Унікальність
літератури
саме в тому,
що вона надає
змогу вчитися
розв'язувати
життєві пробле-
ми, змодельо-
вані в художніх
творах.”

**Олександр
Заболотний**

“ Формування
читацької гра-
мотності передба-
чає розвиток гнуч-
кості мислення –
уміння розміркову-
вати, знаходити
нові, оригінальні
рішення.”

**Ольга
Слоновьовська**

“ Наш підруч-
ник сформова-
но як відкриту
систему, що
спонукає учнів
та учениць
спрямовувати
свої пізнавальні
зусилля для по-
шуку зовнішньої
інформації.”

**Іванна
Ярмаульська**

СТОРІНКАМИ ПІДРУЧНИКА

На сторінках підручника
реалізовано
формулу читацької грамотності

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Робота в парах

Робота в групах

Мистецька хвилинка

Віртуальна екскурсія; робота з електронним додатком та пошук у мережі «Інтернет». (Завдання такого типу учні можуть виконувати як удома, так і в закладі освіти.)

Мікрофон – висловіть свою думку

Запропоновані завдання ґрунтуються на конструюванні знань, а не на їх відтворенні, спрямовані на розвиток креативності учнів / учениць, що демонструє засади партнерства й дитиноцентризму в освітньому процесі.

ЗМІСТ

Юні читачі та читачки!

ВСТУП

Література та художній образ. Класифікація (різновиди) образів.

Розділ 1. ПРОЧИТАЙТЕ ЗНОВУ ТУ

НА СТРУНАХ КОБЗИ, ЛІРИ ТА БА

Народні історичні пісні

Зажурилась Україна
Та, ой, як крикнув же козак Сірко
Ой Морозе, Морозенку
Чи не той то хміль

Пісні Маруся Чурай

Засвіт встали козаченьки
Ой не ходи, Грицю...

Героїчний епос. Українські народні думи

Дума про Марусю Богуславку

БУТИ УКРАЇНЦЕМ / УКРАЇНКОЮ

Райса Іванченко

Ярославни. (Скорочено)

Ганна Черинь

Листування. (Уривки)

Богдан Лепкий

Журавлі

Розділ 2. ПРО ЩО (НЕ)МОВЧ

ДУХОВНА СВОБОДА ТА СА

Леся Українка

Давня казка. (Скорочено)

Володимир Дрозд

Білий кінь Шептало

Юрій Винничук

Місце для дракона. (Скорочено)

Галина Кирпа

Мій ангел такий маленький
Коли до вас темної ночі...

Розділ 3. КОЖЕН МРІЄ

ВИПРОБУВАННЯ

Михайло Коцюбинський

Дорогою ціною. (Скорочено)

ЗА ГРОШІ ЩАСТЯ НЕ КУПИШ

Зародження українського професійного театру. Театр корифеїв
Іван Карпенко-Карий
Сто тисяч. (Скорочено)

НАПОЛЕГЛИВІСТЬ І СТИЙКІСТЬ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ

Оксана Радушинська
Метелики в крижаних панцирах. (Скорочено)

Анастасія Шведердіна
Крамничка щастя. (Скорочено)

Розділ 4. БУТИ САМИМ СОБОЮ

СИЛА ПОЕТИЧНОГО РЯДКА

Тарас Шевченко
Заповіт («Як умру, то поховайте...»)
Кавказ
Мені тринадцятий минуло...

Володимир Сосюра
Любіть Україну!

Мар'яна Савка
Мій Бог формує всю ніч батальйони

Сергій Жадан
Чекають вечора люди, схожі на равликів...

ЗЕРНА ІСТИНИ В БАЙКАХ І ГУМОРЕСКАХ

Григорій Сковорода
Ворона й Чиж
Орел і Черепашка
Бджола і Шершень

Павло Глазовий
Провидіння
Догитливий син
Чому букви різні
Приманка

Розділ 5. КРІЗЬ ПРОСТІР І ЧАС

ДЕТЕКТИВ, ПРИГОДИ, ФАНТАСТИКА

Андрій Кокотюха
Тягмиця козацького скарбу. (Скорочено)

Олесь Бердник
Хто зважиться – вогняним наречється. (Скорочено)

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ СЛОВНИК

ПОКАЖЧИК ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ, ЯКІ ПОЯСНЕНО В ПІДРУЧНИКУ

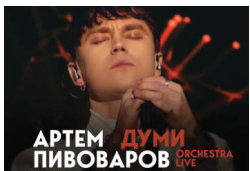
Матеріал підручника націлено на вдосконалення читацької компетентності, а саме: на розвиток уміння діалогічно взаємодіяти з текстом; уміння сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях; на розвиток навичок добирати й критично оцінювати інформацію, безпечно використовувати медіаресурси.

Актуалізація пізнавальної діяльності

Українські виконавці та виконавиці сучасної музики часто звертаються до поезії класиків нашої літератури. Згадаймо хоча б композицію в жанрі хіп-хоп «Геть, думи сумні» зі словами Лесі Українки у виконанні Neqo і Solomn чи пісню на слова Тараса Шевченка «Думи мої», яку записав Артем Пивоваров.

- ♦ Чому, на вашу думку, сучасні співаки й співачки використовують у своїй творчості класичну поезію?
- ♦ Які музичні жанри ваші улюблені? Що саме в них подобається?

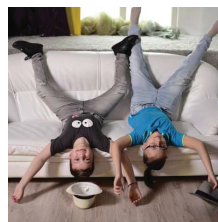
Кажуть, що виконання українських народних дум має щось спільне із читанням репу (ритмічним речитативом під музику)... Тож поринемо в минуле на крилах кобзарської думи, відчуймо її потужний речитатив, відголос якого проривається в сучасну музику.

У природі буває такий феномен: пара сірих ворон виводить пташеня білого забарвлення. Але вижити такому пташеняті важко – інші птахи залякують його, виганяють зі зграї. Вислів «біла ворона» вживають на означення особливості, нестандартної людини, не такої, як усі. Вона може не так одягатися, не так себе поводити, а головне – мислити не так, як усі.

- ♦ Чи доводилося вам зустрічати в житті людей – білих ворон?
- ♦ Як ви ставитесь до таких людей?
- ♦ Чи потрібно підганяти свою унікальну особистість під загальноприйняті шаблони?

Зрозуміти внутрішній світ людини, не схожої на інших, допоможе оповідання Володимира Дрозда «Білий кінь Шептало».

Підручник пронизано своєрідними місточками, що пов'язують проблематику тексту із сьогоденням. Перед вивченням окремих тем чи великих за обсягом художніх творів автори подають матеріал для мінібесід і міркувань, щоб актуалізувати пізнавальну діяльність. Так твори класиків стають близькими для сучасного читача.

НОТАТКИ ДО ТВОРУ

У народній історичній пісні «Ой Морозе, Морозенку» створено узагальнений образ українського козака, який мужньо й самовіддано боронить свою землю від турецько-татарських завоювальників і польсько-шляхетського гніту. Дослідники нарахувують десятки варіантів цієї пісні, що свідчать про величезну популярність її в народі. У варіантах, який подано в підручнику, Морозенко бореться з татарами, проте в інших варіантах герой змагається з польською шляхтою чи з «лихими ворогами».

ЦІКАВО ЗНАТИ

Морозенко – полковник. Війська Запорозького Станіслава Морозовича. Один із найближчих соратників Богдана Хмельницького. Морозенко жив на Поділлі, походив із польської родини, був одним із мачалят Речі Посполитої, у юності навчався в Краківському й Падуанському університетах. Він зрісся своїм багатством і 1642 року подався на Запорозжя став рядовим козаком. Під час Національно-визвольної війни українського народу під проводом Б. Хмельницького Морозенко дослужився до полковника. Проти себе як надмірною розумний і сміливий полководець. Козаки дуже любили Морозенка та це за життя складали про нього легенди й пісні. Героїчно загинув 1649 року в битві під мостом Збаражком.

Олена Звягінцева.
Мороз Морозенко

ОЙ МОРОЗЕ, МОРОЗЕНКУ

Ой Морозе, Морозенку,
Ти славний козаче,
За тобою, Морозенку,
Вся Україна плаче.
Не так таї Україна
Як та стара мати
Заплакала Мороза
Та стоїти біля зорі.
Ой з-за горі та з
Військо дитинстві
Попереду Мороза
Сини козачий ай.
То не грім в степі
То не хмаря світ
То татар велика
Козаченьків обид.

Вились наші козаченьки
До коні плуток –
Полягло чинамо славних,

- Знайдіть у пісні різноманітні / однокласниці зорові й слухові образи. Який із цих образів має найбільше смислове навантаження? Аргументуйте свою думку.
- Знайдіть в останньому куплеті метафору. Поясніть, як ви її розумієте.
- Оберть прислів'я, які перегукуються за значенням із мотивом твору «Журалів».
 - У дружині родині і в холод тепло.
 - Де рідний край, там і під ялиною рай.
 - На сонці тепло, а біля матері добре.
 - Де мир та лад, там і Божа благодать.
 - На чужій стороні й весна не красна.
 - За своїм краєм серце болить.
 - Один дуб у полі – не ліс.
 - За рідним краєм і в небі сумно.
 - Добре тому, хто в своєму домі.
 - Кожному мила своя сторона.

МІРКУЄМО

- У пісні ліричний герой, звертаючись до співрозмовника, називає його братом. Поміркуйте, чи про родинні стосунки тут йдеться. Як по-іншому, на вашу думку, міг би назвати ліричний герой свого співрозмовника? Скористайтесь словами-підказками. Поясніть свою відповідь.
- В одному з варіантів пісні починається такими словами: «Чує, брате мій...» Який із варіантів, на вашу думку, більш адекватний? Поясніть чому.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

- Виконайте завдання одного з варіантів.
Варіант А. Поміркуйте над словами українського педагога Василя Сухомлинського. Висловіть свої роздуми у формі есе (5–6 речень).

...Бо вони вирушають у далеку дорогу. Летять у теплий край. Та хоч і теплий, але чужий. Бо батьківщина там, де народився, зріс і почав літати. Тож їм і тяжко розлучатися зі своєю вітчизною... (Василь Сухомлинський)

- Варіант Б. Послухайте пісню «Журалів» у виконанні Катіни Цісик, відомої співачки українського походження, яка жила в США. Опишіть усно своє враження від музичної композиції. Як почуття викликала у вас пісня у виконанні Катіни Цісик?
- Випишіть із вірша епітети. Прокоментуйте, якого емоційного забарвлення вони надають поезії.
- Напишіть есе «Туга українців за рідним краєм сьогодні».
- Послухайте пісні на слова вірша «Журалів» Богдана Лепкого, сучасних виконавців. У який період вони створені? Що, на вашу думку, спонукає молоді звертатися до твору, якому вже понад 100 років?

► Катіна Цісик

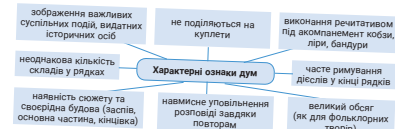
Допоміжні рубрики

ЦІКАВО ЗНАТИ

НОТАТКИ ДО ТВОРУ

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

ЧИТАЦЬКИЙ КЛУБ

Ігор Солдовников.
Бандурист

Виконавцями народних дум адебілшого були жидарині співак-музиканти (кобзарі, бандуристи, лірники). Згодом їх було багато колишніх козаків, які роками тяжко страждали в неволі. Прихід до села або міста народного співака завжди ставав великим святом; і молоді, і старі, покинувши всі справи, збились полюхати народні шедеври. Співаки намагались прищепити юнакам, дітятам і навіть малим дітям думку, що й у найскладнішій ситуації не потрібно втрачати віри в Бога, забувати батьківську науку, материнську ласку.

Відомими стали «Дума про Маруся Богуславку», «Дума про Саліда Кішчу», дума «Втеча трьох братів із города Азова, з турецької неволі» та ін.

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

Дума – великий ліро-епічний віршований твір героїчного або соціально-побутового змісту, який виконують речитативом у супроводі бандури, коби чи ліри.

Дума складається з трьох частин: застіву (зачин, заплітка), основної частини, кінцівки (спасовілля, похвали). У застіві адебілшого йдеться про якусь трігичну подію, тому він має ще назву заплітка (від заплітати).

ПЕРЕВІРАЄМО

- Що таке дума як жанр фольклору? Доведіть, що цей термін зрозумілий і дуже адекватний.
- Яке виконання називають речитативом? У яких сучасних жанрах музики використовують речитатив або його елементи?
- Про що розповідається в народних думках?
- Хто в козаччій часі переважно ставав виконавцем народних дум? Під акомпанімент яких народних інструментів виконували думи?
- Назвіть характерні ознаки думи.

МІРКУЄМО

- Що спільного, а що відмінного між народними думами й історичними піснями?

24 Розділ 1. ПРОЧИТАЙТЕ НОВУ ТУЮ СЛАВУ

СТОРІНКАМИ ПІДРУЧНИКА

Форми навчання враховують потреби сучасних учнів та учениць, їхню схильність до кліпового мислення, пов'язаного з провідним візуальним видом сприйняття інформації, що зумовлює використання інфографіки.

7. Хтось із вас має обрати зображення, що асоціюється з образом поета, а хтось – зображення, що асоціюється з образом лицаря. Зіставте результати роботи, обґрунтуйте свою думку.

8. Прочитайте діалог між поетом і Бертальдом (частина І) від слів «Ах, гостинця ти чекаєш!» до слів «За підмарний замок гарний!» (с. 59). Як тут розкрито духовну велич поета та духовну збіднілість Бертальда? Як розуміє людське щастя поет, а як – Бертальд?

9. Опишіть військовий похід лицаря Бертальда. Якими зображено його війни на початку походу та через кілька місяців боротьби? Хто врятував військо від ганьби й загибелі?

Теоретичні відомості проілюстровано чіткими, цікавими прикладами.

10. Чи були, на вашу думку, київські князі сповнені поваги до науки й книжної мудрості? Підтвердіть свою відповідь, покликаючись на текст.

11. Визначте титул кожної поданої історичної особи.

Свен Естрідсен	Гаральд Суворий	Ярослав Мудрий	Генріх I
Т	король Франції	король Норвегії	король Данії
И			Великий князь Київський
Т			
У	королева Франції	королева Норвегії	королева Угорщини
Л			
И			

Елизавета Ярославна Анастасія Ярославна Анна Ярославна

12. Кому з персонажів твору ви найбільше симпатизуєте? Поясніть свою відповідь.

13. Випишіть із тексту твору по 2–3 приклади архаїзмів та історизмів. Яку роль відіграють ці застарілі слова в тексті історичного твору? Чи можна було б в оповіданні «Ярославни» обійтися без них?

14. Визначте тему й основну думку оповідання «Ярославни».

15. Чи згодні ви з тим, що Ярослав Мудрий «...звеличував землю силою свого розуму й духовного поступу»? Поясніть свою відповідь на основі вивченого на уроках історії та літератури.

16. Як ви розумієте останнє речення твору? Наведіть приклади духовних скарбів українців / українки.

Найбільше багатство людей – їхній духовний скарб.

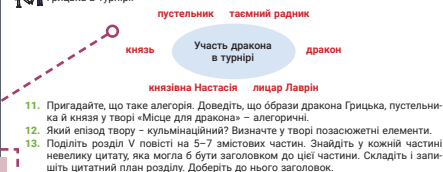

До художніх текстів подано ілюстративний матеріал

Візуалізація матеріалу

7. Чому Настасія зізналася саме драконові, що їй більше подобається джур, ніж лицар Лаврін? Чи могла дівчина подібне сказати батькові чи вояводи?
8. Останній свій вірш змія присвятив Настасії. Поясніть чому. Проаналізуйте цей твір.
9. Хто з персонажів бідкався, що все було б по-іншому, якби люди самі не були драконами? Чи згодні ви із цією думкою? Поясніть свою відповідь.
10. Об'єднайтеся в групи та розподіліть між собою поданих персонажів. Кожна група має пояснити, яку **позицію** обстоював її персонаж щодо участі дракона Грицька в турнірі.

106

Розділ 2. ПРО ЩО (НЕ)МОВЧИТЬ КАЗКА

Деякі відомості оформлено у вигляді таблиць і схем, що значно полегшуватиме сприйняття, опрацювання та запам'ятовування інформації.

Сибіром сонце сходить» (про Устима Кармалюка), «Ой поніди гай зелененький» (про Олександра Довбушу) та інші.

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

Історичні пісні – це народні ліро-епічні твори про важливі історичні події та реальних історичних осіб. Історичні пісні поєднали в собі **ознаки лірики** та епосу.

Історична пісня – це ліро-епічний твір

Ознаки лірики:
віршова форма, емоційність

Ознаки епосу:
є події, герої, сюжет

Структура завдань репрезентує категорії когнітивних цілей низького та високого рівнів і допомагає вчителю організувати навчальний процес, застосовуючи систему вправ і завдань за різними рівнями когнітивної складності. Завдання згруповано в три основні блоки:

Структура завдань

ПЕРЕВІРЯЄМО

АНАЛІЗУЄМО

МІРКУЄМО

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

10. Іван Сірко підписав відомий лист запорозьких козаків султану Туреччини Мехмету IV. Цю подію відображено на картині Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану». Опишіть усно зображене на полотні, звернувши особливу увагу на постать Івана Сірка. Порівняйте цей образ із тим, який змальовано в народній пісні.

Ілля Рєпін.
Запорожці пишуть листа турецькому султану

Формування читацьких умінь і навичок відбувається під час виконання передтекстових, текстових і післятекстових завдань.

Типи завдань

Творча робота. Проектна діяльність

Передтекстові завдання спрямовані на уточнення, розширення та збагачення словникового запасу учнів / учениць, зняття смислових і фонетико-орфоепічних труднощів розуміння тексту.

Текстові завдання передбачають урахування комунікативних установок, що містять непрямі вказівки на вид читання та необхідність розв'язання пізнавально-комунікативних завдань.

Післятекстові завдання призначені для перевірки розуміння прочитаного й умінь доцільно використовувати здобуту інформацію.

Самостійна робота

ПРОБЛЕМА

ПЛАНУВАННЯ

ПОШУК

ПРОДУКТ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

ПЕРЕВІРЯЄМО

1. Установіть відповідність між зображеннями та жанрами народних пісень.

календарно-обрядові

історичні

соціально-побутові

2. Які пісні називають історичними? Назвіть їхні характерні ознаки.
3. На які тематичні групи поділено історичні пісні?
4. Чому історичні пісні відносять до ліро-епічних творів? Які саме ознаки лірики й епосу вони мають?

АНАЛІЗУЄМО

5. Поміркуйте над висловленням Олександра Довженка про народні історичні пісні. Які емоції охоплюють письменника? Що ви можете сказати про кожного зі загаданих історичних героїв? Про кого з них ви читали чи дивилися фільм?

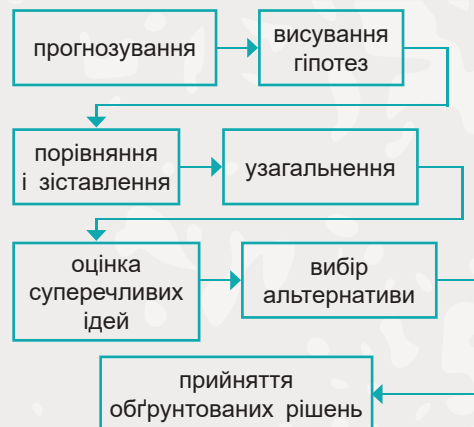
Виринають і проходять гордою ходою... славні прадди – Байда-Вишневецький, Дорошенко, Нечай, Богун, Богдан і славний Морозенко... і кличуть до бою за Батьківщину... Народ, якого позбавляли багатьох можливостей, у кривавій боротьбі виліз свою душу, свій поетичний геній у єдине, що міг, – у пісню (Олександр Довженко).

6. Чи вдалося українському народові зберегти імена наших славних предків у своїй пам'яті? Поясніть свою відповідь.

МІРКУЄМО

7. Чи погоджуєтеся ви з поданим висновком дослідниці етнографії Галини Лозко? Обґрунтуйте свою відповідь.

¹ Етнографія – наука, яка вивчає побут і звичай народу.

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

15. У 2022 році Національний банк України ввів в обіг пам'ятну монету «Єлизавета Ярославна». Мотиви монети імітують різьбу по дереву, характерну для середньовіччя Скандинавії, зокрема Норвегії. Орнамент, що розміщений у центрі монети у вигляді тризуба, характерний для середньовічної Київської Русі. Уявіть себе в ролі нумізматів і, використовуючи джерела, підготуйте за бажанням усний виступ-презентацію цієї монети (1–3 хвилини).

СТОРІНКАМИ ПІДРУЧНИКА

11. Прочитайте за ролями останній діалог між пустельником і драконом, наведений у розділі III (с. 90-91). Як ви розумієте висновок Пустельника: «Коли володар хоче зміцнити владу – поєсти гниють у першу чергу?»

12. Порівняйте стосунки, які були між драконом і пустельником, із тими, що були між драконом і князем. Скористайтесь орієнтовними запитаннями. А які у вас стосунки з рідними, друзями, знайомими?

ДРАКОН ? ПУСТЕЛЬНИК **ДРАКОН ? КНЯЗЬ**

- Що об'єднувало героїв?
- Про що розмовляли, яка тональність цих розмов?
- Чи відверті, щирі, доброзичливі персонажі один з одним?
- Кому ще більше симпатизуєте і чому?

13. Порівняйте опис малюнка дракона (с. 88), який приніс таємний радник, щоб поховати в шинку, та ілюстрації художника Олександра Ковалів, що показують, який насправді був дракон (с. 88, с. 91). Чому князь хотів, аби люди ненавиділи дракона? Зіставте що маніпуляцію з фейковою інформацією, яку поширюють сьогодні через деякі соціальні мережі.

14. Складіть кожен / кожна по два тестові завдання до прочитаної частини твору. Обмінуйтеся цими завданнями один з одним і дайте на них відповіді.

МІРКУЄМО

15. Чому князь, розуміючи, що дракон добрий, усе одно наполягає на проведенні смертельного турніру? Чому претендент на руку князівни, на думку князя, мусив бути героєм?

16. Чому князь заборонив людям і своїм жінкам використовувати дракона димом? Чи можна вважати цей вчинок благородним, а князя – жалісливим, справедливим і чесним?

17. Поміркуйте над поданими словами пустельника. Як ви їх розумієте?

- «У замку всі в ньому бачать лише князя. А тут він перестав бути князем».
- «Життя володаря не варте й одного рідка поєсти! Ти повинен писати!»

18. Традиції прийнято берити і передавати наступним поколінням. Але чи всі традиції на вашу думку варто зберігати? Розкрийте ваше сприйняття лютетської традиції, що зобов'язувала вбивати дракона.

19. На початку твору дракон каже пустельнику: «Я не хочу гинити». Також дракон міркує: «Князь, звичайно, славетний чоловік, але вмирати лише через нього яюсь не хочеться». Чому ж згодом він погодився на вмирання князя?

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

20. Створіть за бажанням кроссген на тему «Дракон Грицько – мешканець Люботинського князівства». Запропонуйте однокласникам / однокласницям розгадати зашифровані асоціативні зв'язки та скласти завану розповідь за ланцюгом зображень. Інформацію про те, як складати кроссген, подано за QR-кодом.

<https://rx.literra.id/ryZ08TYWqkZDSn>

96 Розділ 2. ПРО ЩО (НЕ)МОВЧИТЬ КАЗКА

6. Доведіть, що всі строфи вірша мають однакову й чітку побудову. Скористайтесь поданою схемою.

однаковий початок (анафора) → характеристика невидимого захисника → відчуття ліричної героїні → однакове закінчення (епіфора)

7. Чи прихилимо й доброзичливо ставиться до свого ангела-охоронця лірична героїня? Із чого це видно? Чи застигло йому на плечі героїні?

МІРКУЄМО

8. Що означає фразеологізм підставити плече? Чи згодні ви, що, лише підтримуючи одне одного, можна змінити світ на краще?

9. Поміркуйте, чи обов'язково людина бачить свого ангела-охоронця, чи достатньо просто вірити в те, що він поруч завжди. Чи допомагає віра в ангела-охоронця, віра в добро або підтримка рідних, знайомих ставати кращим і досягати позитивних результатів?

КОЛИ ДО ВАС ТЕМНОЇ НОЧІ...

Коли до вас темної ночі прийде Лів, він не казати йому нічого про зоопарк. Нехай він не знає, що на світі є зоопарки. Нехай хоч один Лів цього не знає. А потім цього не знатимуть його діти. А потім – його онуки. Потім – правнуки. І колись буде ціла Лів'яча Держава, де жоден Лів не знатиме про зоопарк. Коли б тільки вижили той Лів, що прийде до вас темної ночі.

ПЕРЕВІРЯЄМО

1. Розгадайте зашифровані слова. Як ці слова пов'язані з віршем Галини Кирпи «Коли до вас темної ночі...»?

3, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

110 Розділ 2. ПРО ЩО (НЕ)МОВЧИТЬ КАЗКА

8. Які стосунки були між Івасем і його дідусем? Оберіть відповідні слова із запропонованого переліку. Поясніть свій вибір.

Взаємодопомога, ненависть, довірливість, чесність, підозрілість, егоїзм, турботливість, уважність, алість, щирість, відвертість, співчутливість, сварливість, доброзичливість, ворожість.

9. Чому Івасеві було цікаво листуватися та товаришувати з Євгеном? Чим хлопці були схожі між собою?

10. Оберіть ті прислів'я, які, на вашу думку, співзвучні з проблематикою оповідання.

- «Яка хата – такий син, який батько – такий син».
- «Де двоє їдять, там і третій наїється».
- «Хто мови своєї цурається, хай сам себе стидиться».
- «Слово – не горобець, вилетить – не спіймаєш».
- «Щире слово, добре діло душі й серце обгріло».
- «Вкраїна – мати, за неї треба головою стояти».
- «Гни дерево, поки молоде, учи дітей, поки малі».

11. Чи знаєте ви когось із людей (можливо, читали чи чули про них), схожих на одного з персонажів оповідання «Листування»? Розкажіть про цю людину. Дослідуйте динаміку розгортання подій та як авторці вдалося наблизити події до читача?

МІРКУЄМО

13. Поясніть, чому батьки спонукали свого сина до спілкування з дідусем. Чи лише задля того, щоб хлопець знав українську мову? Чи стане це гарним життєвим досвідом для Іваса в дорослому віці? Чи шануватиме він рідніні цінності та своїх старших батьків?

14. Тато, мама й дідусь Іваса багато років прожили далеко за межами України. Чи перестали вони від того бути українцями? Обґрунтуйте свою відповідь, покладаючись на текст.

15. Поміркуйте, що означає такий вислів: «Жити з Україною в серці». Чи достатньо для того, щоб бути справжнім українцем / справжньою українкою, мати громадянство України та український паспорт? Поясніть свою відповідь.

16. Як сучасні українці, заважаючи на розвиток цифрових технологій, можуть об'єднуватися і пропагувати Україну у світі? Чи можуть, на вашу думку, Євген та Івас стати гідними представниками України за кордоном?

ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

17. Уявіть, що Івас дорослий хлопець (20-25 років). Напишіть від його імені лист (5-8 речень) підліткам-українцям / підліткам-українкам, які зараз живуть в Україні або вимушено проживають за її межами.

18. Підготуйтеся до диспуту «Яка роль батьківського і материнського виховання?». Висловіть свою думку про наведений вислів Платона.

Якими діти народжуються – ні від кого не залежить, але в наших силах зробити їх хорошими через правильне виховання (Платон).

52 Розділ 1. ПРОЧИТАЙТЕ ЗНОВУ ТУЮ СЛАВУ

Емоційний інтелект

Формування емоційного інтелекту учнів / учениць через взаємодію з текстом на трьох рівнях

3 РІВНІ

ОСОБИСТІСНИЙ

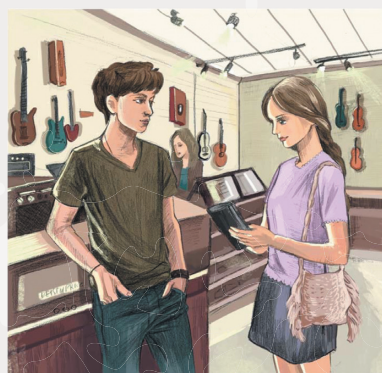
особисті паралелі, які читач проводить між текстом і життєвим досвідом

СОЦІАЛЬНИЙ

зв'язок твору з іншими прочитаними творами

СИСТЕМНИЙ

місце твору в картині світу читача

Електронний додаток до підручника – усе необхідне для сучасного уроку

ПАРТНЕРСТВО
EdPro

J Традиційно – матеріали
для вчителів на нашому сайті

з 2025 року – і на порталі

www.e-litera.com.ua

www.ua.mozaweb.com

✓ **Модельна програма** (2 год)

✓ **ОКТП** (2 год)

✓ **Карти-плани уроків**

✓ **Інтерактивні вправи**

✓ **Тексти**

✓ **Презентації**

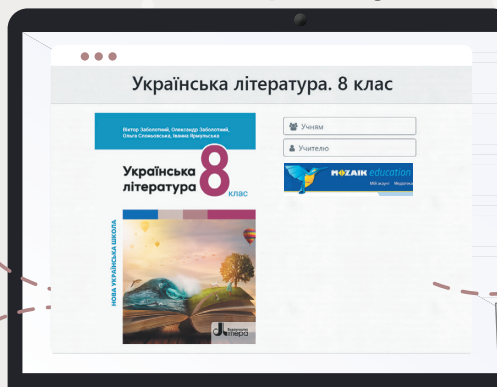
✓ **Цікаві
завдання**

✓ **Додаткові матеріали
для вчителя**

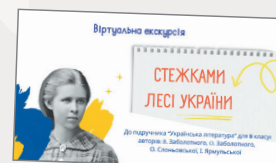
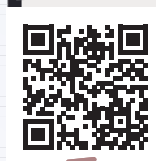
✓ **Діагностувальні
і підсумкові
роботи**

Що вже ми пропонуємо?

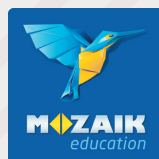

✓ **Віртуальні екскурсії**

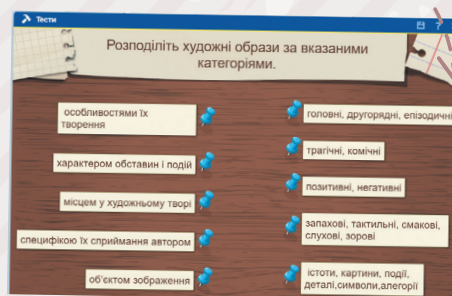

Новий формат е-додатка

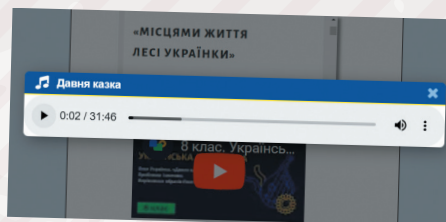
✓ **Відеозразок е-додатка у mozaBook**

✓ **Інтерактивні завдання
на порталі Mozaweb**

✓ **Відео- та аудіоматеріали
е-додатка у mozaBook**

Наша інтернет-крамниця
www.litera-ltd.com.ua

Корисне доповнення НМК – посібники
для поточного та підсумкового оцінювання
навчальних результатів учнів / учениць

Хочете удосконалювати педагогічну
майстерність з нашими авторами?
Запрошуємо до участі в
сертифікатних освітніх заходах
«Літера ЛТД»!

Понад
5 000 учителів
української літератури
підвищили
свою кваліфікацію
на семінарах
і вебінарах наших
авторів!

Усі наші вебінари –
у записі на ютуб-каналі

ДОЛУЧАЙТЕСЯ ДО СПІЛЬНОТИ ОДНОДУМЦІВ!
Фейсбук-група, яку адмініструють
автори підручника

Щодо питань конкурсного відбору
звертайтеся на нашу пошту
info@litera-ltd.com.ua
або **litera.kyiv@gmail.com**

ОБИРАЙТЕ ЯКІСТЬ, ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ!
ВИВАЖЕНИХ І ВДАЛИХ РІШЕНЬ!

